

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

05-08-164М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт та самостійної роботи
з дисципліни «Туристичне країнознавство»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітніми програмами «Готельно-ресторанна справа»
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
та «Туризм і рекреація» спеціальності 242 «Туризм і рекреація»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості ННІАЗ
Протокол №1 від 03.09.2024 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Туристичне країнознавство» для студентів, здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітніми програмами «Готельно-ресторанна справа» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» та «Туризм і рекреація» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» денної і заочної форм навчання. [Електронне видання] / Калько А. Д., Коротун С. І. – Рівне : НУВГП, 2025. – 33 с.

Укладачі: Калько А. Д. – д.геогр.н., професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи;

Коротун С. І. - к.геогр.н., доцент, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

Відповідальний за випуск: Коротун С. І. – к.геогр.н., доцент, завідувач кафедри туризму готельно-ресторанної справи.

Керівник групи забезпечення спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» Конарівська О. Б., к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

Керівник групи забезпечення спеціальності 242 «Туризм і рекреація» Коротун С. І., к.геогр.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.

Попередня версія методичних вказівок: 05-08-109

© А. Д. Калько, С. І. Коротун, 2025

© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ..	9
ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ I	
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ	10
Аналіз політичної карти світу	10
Методика вивчення географічного положення країни ..	13
Дослідження туристично-рекреаційних ресурсів території країни	16
Методика дослідження населення країни та його впливу на розвиток туристичної індустрії	18
Методика проведення аналізу економіки й інфраструктури країни	23
Комплексний аналіз рівня розвитку національного туристичного ринку та туристична політика держави ..	25
Порівняння рівня розвитку туристичної індустрії регіонів Європи	27
Презентація туристично-рекреаційного потенціалу та рівня розвитку готельно-ресторанної сфери туристичних районів світу	28
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	30
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

«Туристичне країнознавство» відноситься до циклу обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки, що передбачена Освітніми програмами здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» за освітніми програмами «Готельно-ресторанна справа» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» та «Туризм і рекреація» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» денної і заочної форм навчання. Основне завдання дисципліни – сформувані уявлення про специфіку розвитку туризму в різних регіонах і країнах світу; висвітлити тенденції розвитку туризму в світі. “Туристичне країнознавство” тісно пов'язане з такими дисциплінами як «Географія та економіка міжнародного туризму», «Туристичні ресурси України», «Ресторанна справа», «Маркетинг готельного і ресторанного господарства» та ін.

Практично-семінарські заняття з курсу спрямовані на оволодіння практичними навиками та методикою комплексного дослідження туристичної індустрії країн і регіонів світу, аналізу основних видів туристично-рекреаційних ресурсів, а також подання власних досліджень і розробок турів у формі презентацій. На практично-семінарських заняттях застосовані як індивідуальна так і групова форми роботи. Кожний студент обирає собі для дослідження одну із країн світу з розвинутою туристичною індустрією та аналізує її туристично-рекреаційний потенціал, особливості розвитку готельно-ресторанної сфери в межах окремих країн. Також невеликі групи (4-5 осіб) готують комплексні презентації та подають розвиток туризму в тому чи іншому туристичному районі світу, унікальні дестинації районів, відмінності в готельній індустрії, закладах харчування тощо.

Поєднання теоретичного матеріалу та практичних навиків з курсу «Туристичне країнознавство» є важливою складовою, що забезпечує набуття системи знань, вмінь і навичок роботи, необхідних для майбутньої роботи на міжнародних туристичних напрямках, а також втілення кращих світових прикладів розвитку готельно-ресторанної сфери на вітчизняному ринку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Політична карта світу. Туристично-країнознавча характеристика країн Європи

Тема 1. Туристичне країнознавство як наука і навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет туристичного країнознавства як науки. Наукові принципи країнознавства. Країнознавство в системі суміжних наук. Методи дослідження. Основні концепції та гіпотези.

Тема 2. Політична карта світу. Базові поняття. Територія і кордони. Політико-територіальні утворення. Основні періоди та етапи формування політичної карти світу

Тема 3. Типологія країн світу. Класифікація країн за площею, кількістю населення, формою правління, формою державного устрою, ідеологію та ін. Класифікація країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Міжнародні організації і союзи.

Тема 4. Туристично-краєзнавча характеристика країн Європи. Економіко-географічна характеристика Європи. Європейський Союз.

Тема 5. Південноєвропейський туристичний район. Країни Середземномор'я. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Південної Європи. Туристично-краєзнавча характеристика окремих країн Середземномор'я: Албанія, Андорра, Боснія-Герцеговина, Ватикан, Гібралтар, Греція, Ізраїль, Іспанія, Італія, Кіпр, Македонія, Мальта, Монако, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словенія, Туреччина, Хорватія, Чорногорія. Особливості розвитку готельно-ресторанної сфери в країнах регіону.

Тема 6. Північноєвропейський туристичний район. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Північної Європи. Туристично-краєзнавча характеристика країн Північної Європи: Велика Британія, Гренландія, Данія, Ірландія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція. Особливості готельно-ресторанної сфери країн

Північної Європи

Тема 7. Західноєвропейський туристичний район. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Західної Європи. Туристично-краєзнавча характеристика країн Західної Європи: Австрія, Бельгія, Ліхтенштейн, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Франція, Швейцарія. Готельно-ресторанна індустрія країн Західної Європи.

Тема 8. Центральньо-східноєвропейський туристичний район. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Центральної та Східної Європи. Туристично-краєзнавча характеристика окремих країн Центральної та Східної Європи: Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Польща, росія, Румунія, Словаччина, Таджикистан, Туркменістан, Угорщина, Узбекистан, Україна, Чехія. Сучасний стан розвитку готельно-ресторанної індустрії в країнах Центрально-Східної Європи.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Туристично-країнознавча характеристика регіонів світу: Азіатсько-Тихоокеанський регіон, Близький Схід, Африка, Америка

Тема 9. Ресурси Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Південноазійський туристичний район. Особливості природних умов і ресурсів. Соціально-економічні передумови розвитку туризму в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Характеристика розвитку туристичної індустрії в країнах Південної Азії: Афганістан, Бангладеш, Бутан, Індія, Іран, Мальдіви, Непал, Пакистан, Шрі-Ланка. Диспропорції та відмінності у розвитку готельно-ресторанної індустрії країн Південної Азії.

Тема 10. Північно-Східноазійський та Південно-Східноазійський туристичні райони. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Північно-Східної та Південно-Східної Азії. Туристично-краєзнавча характеристика країн: Китай, Монголія, Південна

Корея, Північна Корея, Тайвань, Японія, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, М'янма, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни. Особливості розвитку готельно-ресторанної індустрії в країнах Східної та Південно-Східної Азії.

Тема 11. Туристично-рекреаційний потенціал Австралії та Океанії. Природні, історико-культурні та соціально-економічні чинники розвитку туризму в регіоні. Сучасний стан розвитку рівня туристичної індустрії. Характеристика туристично-рекреаційного потенціалу Австралії, Нової Зеландії та островів Океанії. Готельно-ресторанна індустрія Австралії та країн Океанії.

Тема 12. Туристично-рекреаційний потенціал країн Близького Сходу. Загальна характеристика географічного положення, природних умов і ресурсів країн Близького Сходу. Туристично-краєзнавча характеристика країн: Бахрейн, Єгипет, Ємен, Ірак, Йорданія, Катар, Кувейт, Ліван, Лівія, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Саудівська Аравія, Сирія. Особливості розвитку готельної мережі та закладів харчування в країнах Близького Сходу.

Тема 13. Ресурси Африканського туристичного регіону. Північна Африка. Особливості природних умов і ресурсів країн Африки. Чинники розвитку туризму в регіоні. Туристично-рекреаційний потенціал країн Північної Африки: Алжир, Марокко, Судан, Туніс. Готельно-ресторанна індустрія країн Північної Африки.

Тема 14. Західноафриканський та Центрально-африканський туристичний райони. Загальна характеристика природних умов і ресурсів країн Західної та Центральної Африки. Особливості соціально-економічного розвитку країн регіону. Сучасний стан та рівень розвитку туристичної індустрії в регіоні.

Тема 15. Східноафриканський та Південноафриканський туристичні райони. Природно-ресурсний потенціал та рівень розвитку туристичної індустрії в країнах Південної та Східної Африки. Туристично-рекреаційний потенціал країн: Ботсвана, Лесото, Намібія, Південно-африканська Республіка, Свазіленд, Бурунді, Джибуті, Еритрея, Ефіопія, Замбія, Зімбабве, Кенія,

Коморські Острови, Мадагаскар, Малаві, Маврикій, Мозамбік, Реюньон, Руанда, Сейшельські Острови, Танзанія, Уганда. Диспропорції та відмінності в розвитку готельно-ресторанної індустрії країн Східної та Південної Африки.

Тема 16. Туристично-рекреаційні ресурси Американського туристичного регіону. Північна Америка. Особливості природних умов і ресурсів. Соціально-економічні передумови розвитку туризму в на Американському континенті. Характеристика розвитку туристичної індустрії в країнах Північної Америки: США, Канада, Мексика. Готельно-ресторанна індустрія в країнах Північної Америки

Тема 17. Туристично-рекреаційний потенціал країн Карибського басейну, Центральної та Південної Америки. Відмінності природних умов і ресурсів країн Латинської Америки. Чинники розвитку туризму в регіоні. Сучасний стан розвитку рівня туристичної індустрії країн Карибського басейну, Центральної та Південної Америки. Особливості розвитку готельно-ресторанної індустрії в країнах Латинської Америки.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Аналіз політичної карти світу	2	-
2	Методика вивчення географічного положення країни.	2	1
3	Дослідження туристично-рекреаційних ресурсів території країни	2	1
4	Методика дослідження населення країни та його впливу на розвиток туристичної індустрії	2	1
5	Методика проведення аналізу економіки й інфраструктури країни	2	1
6	Комплексний аналіз рівня розвитку національного туристичного ринку та туристична політика держави	4	2
7	Порівняння рівня розвитку туристичної індустрії районів Європи	2	-
8	Туристично-рекреаційний потенціал країн Південної Азії.	2	2
9	Аналіз розвитку рівня туристичної індустрії в країнах Північно-Східної та Південно-Східної Азії.	2	-
10	Розвиток туристичної індустрії в країнах Близького Сходу.	2	2
11	Туристично-рекреаційний потенціал Австралії та Океанії.	2	-
12	Аналіз розвитку рівня туристичної індустрії в країнах Північної, Центральної та Західної Африки.	2	2
13	Туристично-рекреаційний потенціал країн Південної та Східної Африки.	2	-
14	Туристично-рекреаційний потенціал країн Північної Америки	2	2
15	Аналіз рівня розвитку туристичної індустрії в країнах Карибського басейну, Центральної та Південної Америки.	2	-
Всього		32	14

ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Практично-семінарське заняття

Тема. АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНОЇ КАРТИ СВІТУ

Мета роботи: навчитись аналізувати типи країн на політичній карті світу за площею, кількістю населення, формою державного правління та формою територіального устрою, за рівнем соціально-економічного розвитку тощо.

Теоретичні положення

Країна – територія з визначеними кордонами, заселена певним народом, яка в політико-географічному аспекті може мати державний суверенітет або бути залежною.

Держава – суверенне політичне утворення, яке здійснює свої повноваження на певній території через діяльність особливої системи органів і організацій - механізму держави.

Територія держави – частина земної кулі з природними, а також створеними в результаті людської діяльності властивостями і ресурсами, що перебувають під суверенітетом певної країни.

Економічна зона на морі (морська економічна зона) – район поза межами територіальних вод завширшки 200 морських миль, у якому приморська держава має суверенні права на розвідування й розробку живих і мінеральних ресурсів моря.

Колонія - (лат. – заселяю, живу) – країна або територія, що перебуває під владою іноземної держави (метрополії) не має політичної, економічної самостійності; управління нею здійснюється на підставі спеціального режиму.

Тип країни - об'єктивно сформований і відносно стійкий комплекс властивих їй умов і особливостей розвитку, що характеризує її роль і місце у світовому співтоваристві на певному етапі розвитку.

Форма правління – організація верховної державної влади, порядок утворення її органів та їх взаємодія з населенням.

У світі існує 2 форми правління: республіка та монархія.

Республіка - (лат. - діло і - суспільний) – форма правління, за якої суверенні права на владу належать або всім дієздатним

громадянам, або їхній більшості.

Монархія (грецьк. - єдиновладдя) – форма правління, за якої верховна державна влада формально (цілком або частково) зосереджена в руках одноособового керівника держави – монарха.

Форма державного устрою - територіально-організаційна структура держави, що встановлює порядок поділу країни на частини та взаємовідносини центральних і місцевих органів влади.

Унітарна держава (лат. - єдність) – форма державного устрою, за якої територія держави не має у своєму складі федеративних одиниць (штатів, земель тощо), а поділяється на адміністративно-територіальні одиниці (департаменти, області, райони та ін.).

Федеративна держава (лат. - союз, об'єднання) – форма державного устрою, за якої декілька державних утворень, що юридичне мають певну самостійність, об'єднані в єдину союзню державу.

Форма державного режиму – сукупність засобів і методів здійснення влади державою.

Демократія (грецьк. - народ і – влада) – форма державно-політичного устрою суспільства, заснована на визнанні народу як джерела влади, його права брати участь у вирішенні державних справ.

Тоталітаризм (давньолат. – весь, цілий, повний) – одна з форм держави (тоталітарна держава), яка характеризується її повним (тотальним) контролем над усіма сферами життя суспільства, фактичною ліквідацією конституційних прав і свобод, репресіями щодо опозиції та інакомислячих.

Диктатура (лат. – необмежена влада) – термін, який характеризує систему здійснення нічим не обмеженої влади особи, класу чи інших соціальних груп у державі, регіоні, що спирається на силу.

Авторитаризм (лат. – влада, вплив) – політична концепція і політична практика, в основу яких покладено зосередження монопольної чи більшості влади в руках однієї особи чи групи осіб; політичний режим, встановлений або нав'язаний такою

формою влади, що занижує або виключає роль представницьких інститутів влади.

Апартеїд (африканс. – роздільне проживання) – крайня форма расової дискримінації, яка означає позбавлення певних груп населення залежно від їх расової приналежності політичних, соціально-економічних і цивільних прав, аж до територіальної ізоляції.

Практичні завдання

1. Виписати та вивчити. 10 найбільших та найменших країн за площею та кількістю населення.
2. Проаналізувати форми державного правління країн світу. Виписати та вивчити монархії по регіонах (материках). Виділити які з них є конституційні, а які абсолютні. Як форма державного правління може позначатися на розвитку туризму?
3. Проаналізувати форми державного правління. Які відмінності між унітарними державами та федеративними? Виписати та вивчити федерації світу. Як федеративний устрій на вашу думку може позначатися на розвитку туристичної індустрії?
4. Які існують класифікації країн за рівнем соціально-економічного розвитку? Назвіть країни «Великої сімки». Які критерії лежать в основі класифікації країн за рівнем соціально-економічного розвитку? Що таке «ВВП», «ВНП», «індекс людського розвитку країни»? Які країни та на підставі яких критеріїв відносять до найменш розвинутих?

Практично-семінарське заняття

Тема. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ КРАЇНИ

Мета роботи: навчитись давати характеристику географічного положення країни – природно-, економіко-, політико-географічного, виділяти сприятливі і несприятливі риси.

Теоретичні положення

Географічне положення держави – це розміщення території, країни відносно інших об'єктів, територій, акваторій, країн. Характеризуючи географічне положення країни, необхідно описати той простір, навколишнє середовище, в якому існує держава.

Опис положення розпочинається з визначення розташування країни. При цьому досить виокремити суттєві ознаки положення, вказавши, наприклад, що країна розташована в помірних широтах уздовж східної окраїни певного материка чи вздовж східного узбережжя. Важливо вказати, чи має країна вихід до Світового океану і які можливості з цим пов'язані. Характеризуючи ж положення відносно рік і озер, враховують тільки ті з них, які належать одночасно ще хоча б одній державі. Підлягають обліку великі форми рельєфу, розташовані одночасно на території кількох держав-сусідів. Також необхідно вказати, в яких кліматичних поясах розміщена країна. Називаючи природні зони, у яких розташована територія, треба дати їм коротку оцінку. Описуючи економіко-географічні аспекти положення країни, спочатку треба просто перерахувати держави, з якими вона межує. Що стосується ресурсно-географічного положення, то варто звернути увагу на подібність чи розбіжність потенціалів у сусідніх країнах, що відрізняються один від одного розмаїтістю, багатством чи значущістю ресурсів. Характеризуючи транспортно-географічне положення, варто звернути увагу на те, які види транспорту забезпечують міжнародні перевезення і зв'язки країни, оцінити особливості положення країни щодо системи доріг континенту: центральне, периферійне, окраїнне, віддалене, ізольоване чи інше.

Отже, географічне положення країни можна характеризувати

як положення відносно: 1) екватора, нульового меридіана, полюсів, тропіків і полярних кіл; 2) материка, частини материка чи частини світу; 3) океанів, морів, великих заток, проток, морських течій; 4) великих форм рельєфу суходолу; 5) кліматичних поясів, кліматичних областей, центрів високого і низького тиску; 6) великих рік, озер; 7) природних зон; 8) країн-сусідів; 9) ресурсно-географічного; 10) центрів культури, релігій, цивілізацій; 11) промислових, сільськогосподарських, торговель-них районів; 12) транспортно-географічного; 13) військово-політичних та економічних блоків чи союзів; 14) вогнищ війн та інших збройних конфліктів; 15) держав із нестабільною економічною та політичною ситуацією; 16) еколого-географічного.

Поняття економіко-географічного положення характерне сукупністю географічних, економічних та історичних факторів. Економіко-географічне положення володіє кількісними і якісними характеристиками, може бути вигідним чи невигідним. Економіко-географічне положення є стратегічним ресурсом держави. Аналізуючи економіко-географічне положення країни, необхідно враховувати: площу країни та довжину її сухопутних кордонів; економіко-соціальну оцінку країн-сусідів; наявність у країни виходу до моря; особливості рельєфу, кліматичного режиму й природних ландшафтів країни; відстань між крайніми точками території держави; положення країни на карті світових сухопутних, морських і повітряних транспортних коридорів. Для держави надзвичайно важливе її політико-географічне положення – геопросторове відношення до політичних об'єктів, що перебувають поза нею та безпосередньо впливають на неї. Цей вплив може набувати не лише політичного характеру. Часто вживаний термін «геополітичне положення» відображає вплив на політичні процеси і структури держави не лише зовнішнього політичного середовища, а й природних, екологічних, економічних, соціальних систем.

Всі риси географічного положення країни мають суттєвий вплив на розвиток туристичної індустрії. Так складові фізико-географічного положення визначають тривалість туристичного сезону, наявність умов для розвитку різних видів туризму.

Важливе значення має, насамперед, наявність виходу до теплих морів, кліматичні умови, простягання великих гірських систем тощо. Транспортно-географічне положення визначає транспортну доступність до об'єктів туризму і рекреації. Значна кількість кордонів, особливо з економічно-розвинутими країнами, сприяє розвитку міжнародного туризму, притоку інвестицій в туристичну індустрію. Вагомим чинником розвитку туризму є і політична стабільність в регіоні, де розташована країна.

Практичні завдання

Оберіть одну із країн світу з розвинутою туристичною індустрією. Узгодьте тематику обраного дослідження з викладачем. Проаналізуйте географічне положення однієї з країн світу за планом:

1. *Природно-географічне положення.* Площа країни. Розташування острівне, материкове, протяжність із заходу на схід, з півночі на південь (в км). Наявність виходу до морів, довжина берегової лінії. Розташування відносно форм рельєфу (рівнин, великих гірських систем...). Розташування відносно кліматичних поясів, областей, природних зон, значних річкових артерій, тощо. Вплив природно-географічного положення на туристичну привабливість регіону, сезонність відпочинку, тривалість туристичного сезону, тощо.
2. *Політико-географічне положення.* Розташування відносно сусідів. Довжина сухопутних кордонів з іншими країнами. Входження до економічних, військово-політичних блоків в регіоні та світі. Віддаленість від зон військових конфліктів. Вплив політико-географічного положення на розвиток господарства та розвиток туристичної індустрії.
3. *Економіко-географічне положення країни.* Вплив економіко-географічного положення країни на розвиток її господарства та туризму. Розташування відносно основних міжнародних транспортних шляхів. Розташування відносно України.

Практично-семінарське заняття

Тема. ДОСЛІДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІЇ КРАЇНИ

Мета роботи: навчитись досліджувати природні, історико-культурні та інші види туристично-рекреаційних ресурсів країни та аналізувати їх вплив на розвиток туристичної індустрії.

Теоретичні положення

Туристично-рекреаційні ресурси – це об'єкти та явища природного, природно-антропогенного, соціального походження, що використовуються для туризму, лікування, оздоровлення та впливають на територіальну організацію рекреаційної діяльності, формування рекреаційних районів і центрів, їх спеціалізацію та економічну ефективність. Розрізняють туристично-рекреаційні ресурси: 1) природні; 2) природно-антропогенні; 3) історико-культурні.

Природні туристично-рекреаційні ресурси – об'єкти та явища природного походження, залучені у сферу рекреації та туризму. Їх можна поділити на такі групи (І. М. Яковенко, 2004): 1) *кліматичні ресурси*; 2) *бальнеологічні та грязьові ресурси*: типи мінеральних вод та їх показання щодо лікування окремих хвороб; типи грязей та їх застосування для лікування окремих хвороб; 3) *пляжні ресурси*; 4) *водні ресурси* та можливості їх використання для купання та водного спорту; 5) *ресурси рельєфу (земної поверхні)* - для пішохідного, гірсько-лижного, спелеологічного туризму, альпінізму, скелелазіння; 6) *біологічні рекреаційні угіддя та ресурси* - промислові угіддя, промислові види рослин, тварин, риб; 7) *природно-пізнавальні ресурси* - пам'ятки природи, заповідні урочища та ін.

Природно-антропогенні рекреаційні ресурси - геосистеми, до складу якого входять як природні, так і антропогенні об'єкти, що використовуються в туристському рекреаційному господарстві. До складу природно-антропогенних рекреаційних ресурсів входять: національні природні парки, біосферні та природні заповідники, заказники, пам'ятки природи, регіональні ландшафтні парки, заповідні урочища, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, ботанічні сади, лісо-, гідро-, зоологічні,

дендро-, лукопарки й печерні міста.

Суспільно-історичні туристично-рекреаційні ресурси – об'єкти та явища антропогенного походження, залучені у сферу рекреації. До їх складу входять: архітектурно-історичні, біосоціальні, подієві рекреаційні ресурси.

До складу архітектурно-історичних рекреаційних ресурсів входять: основні типи архітектурно-містобудівних споруд, пам'ятки громадської та військової архітектури, пам'ятки сакральної (культової) архітектури, архітектурні монументи та скульптурні пам'ятники.

Біосоціальні туристично-рекреаційні ресурси – специфічна складова ресурсів, яка об'єднує культурно-історичні та інші об'єкти, пов'язані з певним життєвим циклом (епізодом) тієї чи іншої видатної особи. Знакові події видатних людей: перебування, діяльність, народження, смерть (загибель), поховання (перепоховання).

Подієві рекреаційні ресурси – найсуттєвіші прояви соціального та природного руху, знакові події в історії певної території (держава, регіон, місто). Подієві рекреаційні ресурси включають політичні, військові, культурні, економічні, екологічні події.

Практичні завдання

За літературними джерелами та інтернет-ресурсами проаналізуйте туристично-рекреаційні ресурси обраної країни. Дайте оцінку туристично-рекреаційного потенціалу країни в цілому та окремих його регіонів згідно плану:

1. Природні туристично-рекреаційні ресурси (клімат, рельєф, бальнеологічні, пляжні та ін.) країни, їх сучасне та перспективне використання в туристичній сфері.
2. Природно-антропогенні туристично-рекреаційні ресурси (природні заповідники, національні парки, заказники, дендропарки, зоопарки тощо)
3. Історико-культурні та біосоціальні ресурси країни. Історична спадщина, унікальні пам'ятки архітектури, культові споруди, подієві місця, місця пов'язані із життям і діяльністю відомих особистостей, пам'ятники, музеї. Унікальні розважальні центри (діснейленди, леголенди та ін.).

Практично-семінарське заняття

Тема. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ ТА ЙОГО ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Мета роботи: навчитись аналізувати демографічну ситуацію тієї чи іншої країни, національний склад населення, особливості розміщення населення, наявні трудові ресурси та зайнятість населення. Визначати вплив розвитку туристичної індустрії на зайнятість населення, рівень його доходів тощо.

Практичні завдання

За літературними джерелами та інтернет-ресурсами дайте характеристику населення обраної країни у такій послідовності:

1. Дослідження демографічних показників населення країни. Перший показник, який подається у будь-яких описах про країну (державу), - *чисельність населення*, тобто загальна кількість людей, які проживають на даній території. До характеристики країни доцільно включати відомості про *статевий склад населення* (статеву структуру) та його географічні особливості.

Населення постійно змінюється кількісно і якісно, що пояснюється різним характером його відтворення. Для різних країн характерний різний *тип відтворення (природного руху) населення*, який не тільки забезпечує зміну людських поколінь, а й визначає особливості *вікового складу (структури) населення*. Від вікового складу населення певною мірою залежить соціально-політичний клімат країни. У країнах із *першим типом* відтворення переважають представники похилого віку, для яких зміни, що відбуваються, вимагають великих зусиль, а тому для них не є бажаними. У країнах із *другим типом* відтворення - висока народжуваність і значний (іноді високий) природний приріст. З цим пов'язаний віковий склад населення, для якого характерна *демографічна молодість*. Молодь з погляду демографії - найважливіша частина всього населення. Від неї залежить демографічна та, часто, соціально-політична ситуація в країні, соціальний клімат, міграційна рухливість і низка інших процесів. Роки молодості - це пора формування особистості,

рішучих змін і досягнень, що певною мірою визначають подальше життя. Тому в молодості людям властиво легше сприймати зміни, нововведення, а, у разі виникнення нестандартних ситуацій, вони легше адаптуються до незвичних норм поведінки і форм спілкування.

2. Дослідження зайнятості та «якості життя» населення. Вплив розвитку туристичної індустрії на зайнятість населення країни. *Економічно активне населення* - частина працездатного населення, що бере участь чи бажає брати участі у суспільному, політичному й економічному житті країни, включаючи певні групи інвалідів (маються на увазі інваліди, що працюють, чи ті з них, які беруть участь у громадському житті), учнів, працюючих пенсіонерів і безробітних, зареєстрованих на біржі праці. *Економічно неактивне населення* - частина працездатного населення, яка не бере участі і не бажає брати участі у суспільному, політичному й економічному житті країни.

Структура зайнятості - це розподіл економічно активного населення за основними сферами діяльності. Розрізняють такі основні сфери діяльності: суспільну (у тому числі соціальну), політичну, економічну (у тому числі виробничу), тобто виробничу і невиробничу діяльність. До невиробничої належить *сфера послуг*, яка в сучасному світі займає провідне місце. Наприклад, у розвинених країнах Європи у сфері послуг зайнято понад 70% економічно активного населення, частка ВВП, вироблена у цій сфері, сягає 80%. Серед основних причин зростання ролі сфери послуг можна виділити такі: підвищення ефективності сільського господарства і промисловості, що вивільняє робочу силу для зайнятості у сфері послуг; використання країнами відносних переваг у міжнародній торгівлі; зростання доходів населення; урбанізація; демографічні зміни; пожвавлення міжнародної торгівлі та ін.

Останнім часом дедалі частіше вживається поняття *«якість населення»*. Це комплексне поняття включає показники середньої тривалості життя, освітнього рівня населення, його професійної структури, соціального складу населення, житлових умов і харчування, стану здоров'я, середніх доходів населення,

його купівельної спроможності, здатності до сприйняття нововведень (інновацій), а також низку інших аналогічних параметрів.

ООН запровадила нове поняття - *індекс людського розвитку* (ІЛР), що певною мірою є синонімом поняття «якість населення». Для визначення індексу людського розвитку ООН використовує комплекс показників. Серед них середні розміри валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення, середньостатистична тривалість життя, освітній рівень (грамотність), стан здоров'я населення, його забезпеченість житлом та ін.

Основними показниками «якості» населення є освітній рівень, який пов'язаний з інтелектуалізацією праці, підвищенням вимог до її кваліфікації та тривалість життя. Важливо враховувати також територіальні відмінності в «якості» населення. На економічно розвинені країни припадає лише 4% усіх неписьменних дорослих. У країнах, що розвиваються, проживає 96% усіх неписьменних світу.

Оцінюючи «якість» населення держави, необхідно коротко охарактеризувати систему освіти, підкресливши, наскільки ця система відповідає завданням розвитку країни, зазначити, за якими напрямками (спеціальностями) країна лідирує на ринку освіти.

Тривалість життя залежить від комфортності умов проживання, діяльності, харчування, дозвілля, від якості медичного обслуговування, рівня і якості роботи транспорту, торгівлі, від екологічної ситуації тощо. Середня тривалість життя означає, в якому віці в середньому будуть вмирати люди, які народилися в даному періоді, якщо впродовж усього їхнього життя рівень смертності не зміниться. Її називають очікуваною, оскільки вона є прогностичною величиною.

Важливим напрямком є і дослідження ролі туристичної індустрії в зайнятості населення країни. Визначення частки населення, що безпосередньо чи опосередковано зайнята в туристичній індустрії.

3. Аналіз расового, національного та релігійного складу населення країни. Територію кожної країни населяють маси

людей, багато в чому подібні між собою і, водночас, між ними є багато розбіжностей у мові, релігії, традиціях, особливостях матеріальної і духовної культури, зовнішніх антропологічних ознаках. Досить великі і стійкі групи людей, які мають низку подібних ознак, називаються народами. На території країни можуть проживати кілька народів.

Характеристика народів передбачає певну послідовність. Спочатку варто звернути увагу на особливості *расового складу* населення. Через особливості історичного минулого у деяких країнах відносини між представниками різних рас є складними та напруженими. Доцільно також звернути увагу на особливості розселення представників різних рас по території країни.

Важливим аспектом характеристики народів є аналіз *етнічного складу* населення, який у багатьох країнах є досить «строкатим», а ареали розселення етносів часто є мозаїчними. Називаючи народи, які проживають у країні, треба вказати, де вони проживають, дати коротку характеристику кожного етносу, його мови, релігії, форми державної чи культурної автономії, особливостей духовної і матеріальної культури, назвати головні культурно-історичні центри.

Окрім етносів, історичними спільнотами людей є національні меншини, діаспора, клан, каста, рід, тому варто вказати, які з них проживають на території даної країни, звернути увагу на ті з них, які впливають на особливості культурного, соціального і політичного клімату в країні. Якщо таких спільнот кілька, то доцільно розглянути кожну із них окремо. Характеристика кожної зі спільнот має включати відомості про місце проживання, мову спілкування, соціально-правовий статус, особливості духовної і матеріальної культури, релігійні погляди, традиції, типи господарювання, спадкоємні професії, головні історичні і культурні центри. На особливості етнічного характеру і менталітету варто, по можливості, звертати увагу, характеризуючи будь-яку спільноту.

Релігійний склад населення - важливий елемент характеристики складу населення. Варто вказати, які релігії сповідує населення країни, які з перелічених релігій мають більше прихильників, які особливості географічного поширення

головних релігій у країні, навести відомості про чисельність віруючих у країні.

4. Дослідження системи розселення. Розселення населення – це результат процесів розподілу і перерозподілу населення по території країни у формі мережі і системи населених пунктів.

Мережа поселень - сукупність усіх населених пунктів, розташованих на будь-якій території (в тому числі країни), яка характеризується людністю, густотою, взаєморозміщенням і конфігурацією ареалів.

Система розселення - територіально цілісна і функціонально взаємопов'язана сукупність поселень - формується із розвитком виробництва і системи обслуговування в межах мереж поселень. Інтенсивність зв'язків є основним критерієм визначення її меж і розвиненості. Враховуючи величину поселень (тобто людність) і їхні функції, усі поселення поділяють на дві групи: міські і сільські. *Міські поселення* є центрами зосередження населення, безпосередньо не пов'язаного із сільським господарством. Це міста і селища міського типу. Міста і їх системи є найбільш концентрованою формою зосередження населення і господарства на визначеній території.

Розселення, особливо сільське, дуже тісно пов'язане із природними й історичними особливостями території. Населення у *сільських поселеннях* зайнято переважно в сільському господарстві. У країнознавчих дослідженнях міське і сільське розселення необхідно розглядати у взаємозв'язку. Міста, як відомо, формують територіальну структуру господарства країни і визначають територіальну організацію суспільства загалом. У виділенні основних територіальних систем і структур країни провідну роль відіграють міське розселення і столичні центри з прилеглими до них територіями.

Аналізуючи систему розселення тієї чи іншої країни варто визначити частку сільського і міського населення країни, визначити особливості щільності (густоти) населення як в межах країни в цілому, так і окремих її регіонах, чи адміністративних одиницях. Важливим є також визначення найбільших міст країни та їхньої ролі у розвитку туристичної індустрії. Необхідно також звернути увагу на значення

невеликих курортних селищ у розвитку туристичної індустрії

Практично-семінарське заняття

**Тема. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФРАСТРУКТУРИ КРАЇНИ.**

Мета роботи: навчитися давати характеристику господарства країни та визначати місце туристичної галузі в структурі господарської галузі. Аналізувати рівень розвитку інфраструктури країни та його вплив на туристичну галузь.

Теоретичні положення

Вагомий вплив на розвиток туристичної індустрії мають і економічні чинники, які визначають загальний рівень економічного розвитку країни, рівень розвитку як загальної так і спеціалізованої (туристичної) інфраструктури країни. Економічно розвинуті країни мають, зазвичай, більш високі стандарти життя, вищий рівень обслуговування, безпеки та захищеності туристів і інвесторів в туристичну галузь. Рівень розвитку промисловості, сільського господарства, їх галузева спеціалізація є важливою складовою економіки, хоч вони, здебільшого не мають прямого впливу на туристичну індустрію країни. Проте, окремі галузі промисловості та сільське господарство можуть бути тісно пов'язані із туризмом країни. Прикладами може слугувати розвиток окремих видів туризму в межах тієї чи іншої країни та виробництво туристичного інвентарю і спорядження для них (для пішохідного, водного, велосипедного, лижного туризму, альпінізму та ін.). Аналогічно, розвиток виноградарства та виноробної галузі, виробництво традиційних для певного регіону сирів чи інших продуктів сільського господарства сприяють розвитку гастрономічних турів, сільського зеленого туризму тощо.

Базовою умовою розвитку туризму є туристична інфраструктура країни, що сприяє освоєнню території країни та раціональному використанню ресурсів бізнесом, обслуговуючи туристів, створюючи необхідний комфорт в місцях їх перебування, а також покращує умови життя місцевих жителів, надаючи робочі місця та ін.

Туристична інфраструктура – сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності (готелів, мотелів, пансіонатів, кемпінгів,

підприємств харчування, транспортного обслуговування, закладів культури, спорту, побутового обслуговування), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів.

Практичні завдання

За літературними джерелами та інтернет-ресурсами дайте характеристику господарства та інфраструктури обраної країни у наступній послідовності:

1. Загальний рівень розвитку господарства країни (до якої групи країн за рівнем соціально-економічного розвитку відноситься країна, загальний рівень ВВП, ВВП на душу населення тощо).
2. Коротка характеристика галузей промисловості країни. Наявність брендів з виробництва одягу, туристичного спорядження, інвентарю.
3. Коротка характеристика сільського господарства країни. Значення сільського господарства для розвитку гастрономічного туризму.
4. Транспортний комплекс країни. Значення транспортного комплексу держави для розвитку туристичної індустрії.
5. Соціальна інфраструктура. Розвиток освіти, культури, медичної галузі, банківської сфери, житлово-комунального господарства.
6. Туристична інфраструктура країни. Розвиток готельної мережі, хостелів, кемпінгів, закладів громадського харчування та ін. Найбільші готельні мережі країни. Особливості розвитку готельного господарства, ресторанів та інших закладів громадського харчування. Наявність національних брендів.

Практично-семінарське заняття

Тема. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ ТА ТУРИСТИЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Мета роботи: навчитись проводити комплексний аналіз туристичного ринку на рівні держави, визначати напрямки розвитку туристичного ринку та туристичної політики держави.

Практичні завдання

За літературними джерелами та інтернет-ресурсами здійснити комплексний аналіз туристичного ринку обраної країни та визначити напрямки розвитку туризму згідно плану:

- 1. Визначення обсягу, структури, видової та територіальної диференціації попиту. Місце країни на світовому туристичному ринку.** З цією метою ми характеризуємо обсяги і величину туристичних потоків, їх зміну протягом року та динаміку за багаторічний період, обсяги валютних надходжень від розвитку туризму та їх динаміку, проводимо аналіз видової структури попиту (які види туризму найбільш привабливі для споживачів туристичних послуг, на яку категорію населення вони розраховані). Характеризуємо територіальні відмінності в туристичному попиті країни (які туристичні райони країни, туристичні центри характеризуються найбільшими обсягами туристичних потоків, надходжень до бюджету, а які менш популярні). А також визначаємо місце країни на світовому туристичному ринку, туристичному ринку регіону. *При виконанні даного завдання, варто використати звіти ЮНВТО, де відображена динаміка потоків міжнародного туризму та доходів від міжнародного туризму в розрізі окремих країн.*
- 2. Визначення обсягів, структури, територіальної та галузевої диференціації пропозиції.** Аналогічно до попиту характеризують особливості пропозиції, вказуючи кількість підприємств сфери гостинності в розрахунку на населений пункт, сумарну потужність підприємств із розміщення, динаміку зайнятості по сезонах, кількість зайнятих працівників. Основну увагу звернути на значенні готельно-ресторанної сфери в структурі туристичної індустрії.

3. **Характеристика рівня розвитку туристичної індустрії країни.** Сучасний стан туристичної галузі, якість готельно-ресторанних послуг, наявні проблеми та перспективи. Сильні і слабкі сторони місцевого туризму.
4. **Оцінка співвідношення попиту та пропозиції на ринках внутрішнього та міжнародного туризму,** видових (ринках різних видів і форм туризму, класів обслуговування, ринку послуг гостинності, транспорту, екскурсійних і дозвіллевих) та територіальних субринках (місцевих ринках різного масштабу тощо). Виявити диспропорції між попитом і пропозицією на ринку туристичних послуг країни.
5. **Державне регулювання туристичної сфери країни.** Структура управління туризмом. Законодавство країни в галузі туризму. Характеристика державної політики у сфері туризму, аналіз заходів що здійснює держава для розвитку туризму. Політика держави з підтримки розвитку готельно-ресторанної індустрії. Прогнозування і планування туристичної діяльності. Корисний досвід і рекомендації для туристичної індустрії України.

Практично-семінарське заняття

Тема. ПОРІВНЯННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ РЕГІОНІВ ЄВРОПИ

Мета роботи: навчитись проводити дослідження стану розвитку туристичної індустрії на рівні окремих районів Європи, виділяти лідерів і аутсайдерів в межах кожного з регіонів, аналізувати чинники розвитку туристичної індустрії регіонів.

Практичні завдання

1. За результатами звітів ЮНВТО побудуйте графік динаміки кількості міжнародних туристів за регіонами Європи: Північна, Південна (Середземномор'я), Західна, Центрально-Східна Європа.
2. За результатами звітів ЮНВТО побудуйте графік динаміки доходів від розвитку туристичної індустрії за регіонами Європи: Північна, Південна (Середземномор'я), Західна, Центрально-Східна Європа.
3. На підставі побудованих графіків і табличних даних звітів зробіть висновок, в якому розкрийте наступні питання:
 - a. Які райони Європи мають найвищі, а які найнижчі показники з кількості міжнародних туристів і доходів від розвитку туризму за останній звітний рік? Які чинники сприяють такому нерівномірному розподілу?
 - b. Як змінилися показники кількості міжнародних туристів і доходи від туризму за останні роки?
 - c. В кожному із регіонів Європи виділіть по три країни, що мають найвищі показники з кількості міжнародних туристів і доходів від туризму за останній звітний період. Які чинники сприяли успішному розвитку туризму в цих державах?

Практично-семінарське заняття

Тема. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА РІВНЯ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ ТУРИСТИЧНИХ РАЙОНІВ СВІТУ

Мета роботи: навчитися проводити дослідження та подавати туристично-рекреаційний потенціал і сучасний стан розвитку готельно-ресторанної мережі туристичних районів світу, визначати проблеми та перспективи розвитку туристичної індустрії.

Практичні завдання

Виконання практичних завдань практичних робіт з тематики проходить у малих групах. Кожна із груп досліджує один туристичний район по кожному з регіонів світу. Матеріали дослідження подає у вигляді презентації свого туристичного району. В презентації висвітлюються такі питання:

1. Географічне положення туристичного району та країни що до нього належать.
2. Коротка характеристика країн регіону за формами державного територіального устрою, формою правління, рівнем соціально-економічного розвитку. Місце окремих країн на світовому туристичному ринку та туристичному ринку регіону.
3. Туристично-рекреаційні ресурси країни. Природні та історико-культурні пам'ятки, що входять до переліку Світової спадщини ЮНЕСКО. Івент-заходи, що проводяться в регіоні і приваблюють значну кількість туристів.
4. Сучасний стан і рівень розвитку туристичної індустрії в цілому. Основні види туризму, що розвинені в районі. Популярні тури, їх цінова політика, тощо.
5. Сучасний стан та особливості розвитку готельної індустрії в регіоні. Наявність відомих світових готельних мереж і національні заклади розміщення.

6. Розвиток закладів громадського харчування. Особливості національних кухонь країн регіону. Напрямки розвитку гастрономічного туризму в країнах регіону.
7. Проблеми і перспективи розвитку туризму в районі дослідження.

Перелік туристичних районів, що пропонуються для дослідження в межах окремих регіонів світу.

А. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон

1. Південноазійський туристичний район
2. Північно-Східноазійський туристичний район
3. Південно-Східноазійський туристичний район
4. Туристично-рекреаційний потенціал Австралії і Океанії

Б. Близькосхідний туристичний регіон

В. Африканський туристичний регіон

1. Північноафриканський туристичний район
2. Південноафриканський туристичний район
3. Центральнопівнічноафриканський туристичний район
4. Західноафриканський туристичний район
5. Східноафриканський туристичний район

Г. Американський туристичний регіон

1. Північноамериканський туристичний район
2. Центральнопівнічноамериканський туристичний район
3. Карибський туристичний район
4. Південноамериканський туристичний район

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Тема 1. Туристичне країнознавство як наука і навчальна дисципліна. 1. Методи туристичного країнознавства	2	5
2	Тема 2. Політична карта світу. 1. Основні етапи формування політичної карти світу. 2. Вивчення столиць країн світу.	2	5
3	Тема 3. Типологія країн світу. 1. Класифікація країн за ідеологічним режимом 2. Міжнародні організації та союзи.	2	5
4	Тема 4. Туристично-краєзнавча характеристика країн Європи. 1. Класифікація країн Європи за рівнем соціально-економічного розвитку.	2	5
5	Тема 5. Південноєвропейський туристичний район. Країни Середземномор'я. 1. Характеристика туристично-рекреаційного потенціалу країн-карликів Південної Європи: Мальта, Монако, Андорра, Ватикан.	3	8
6	Тема 6. Північноєвропейський туристичний район. 1. Розвиток туристичної індустрії в Ісландії, Ірландії та в межах острова Гренландія.	3	8
7.	Тема 7. Західноєвропейський туристичний район. 1. Туристично-рекреацій потенціал Бельгії, Ліхтенштейну та Люксембургу.	3	8
8	Тема 8. Центрально-східноєвропейський туристичний район. 1. Розвиток туристичної індустрії в країнах Центральної Азії (Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан).	4	8
9	Тема 9. Ресурси Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Південноазійський туристичний район. 1. Туристично-рекреацій потенціал Афганістану, Ірану та Пакистану.	4	8

10	Тема 10. Північно-Східноазійський та Південно-Східноазійський туристичні райони. 1. Туристично-рекреаційний потенціал Північної Кореї, В'єтнаму, Лаосу, М'янми.	4	8
11	Тема 11. Туристично-рекреаційний потенціал Австралії та Океанії. 1. Розвиток туристичної індустрії в острівних державах Океанії.	4	9
12	Тема 12. Туристично-рекреаційний потенціал країн Близького Сходу. 1. Туристично-рекреаційний потенціал країн: Бахрейн, Ємен, Ірак, Йорданія, Катар, Кувейт.	4	9
13	Тема 13. Ресурси Африканського туристичного регіону. Північна Африка. 1. Проблеми розвитку туристичної індустрії в Судані.	4	9
14	Тема 14. Західноафриканський та Центральнафриканський туристичний райони. 1. Туристично-рекреаційний потенціал та проблеми розвитку туризму в країнах: НДР Конго, С'єра-Леоне, Нігер.	4	8
15	Тема 15. Східноафриканський та Південноафриканський туристичні райони. 1. Розвиток туристичної індустрії в межах острівних держав і територій Індійського океану: Сейшельські острови, острів Реюньон, Маврікій.	4	8
16	Тема 16. Туристично-рекреаційні ресурси Американського туристичного регіону. Північна Америка. 1. Туристично-рекреаційний потенціал Мексики.	3	8
17	Тема 17. Туристично-рекреаційний потенціал країн Центральної та Південної Америки. 1. Проблеми розвитку туристичної індустрії в Венесуелі та Колумбії. 2. Туристично-рекреаційний потенціал окремих країн Карибського басейну.	5	10
Всього		57	129

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андренко І. Б. Діловий туризм: навчальний посібник. Харків, 2014. 165 с.
2. Волчецький Р. В. Роль туристичних інформаційних центрів в сучасній індустрії туризму. URL: lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/govermgmt/2012/194-182-26.pdf
3. Гаталяк О. М. Найменші міста Європи як центри туризму. Географія, економіка і туризм: національний і міжнародний досвід. Матеріали VIII наукової конференції з міжнародною участю. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. С. 62-65.
4. Доценко А. І. Туристичне країнознавство: Навчальний посібник. Київ. Університет «Україна», 2022. 148 с.
5. Заваріка Г. М. Курортна справа: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 264 с.
6. Кузик С. П. Географія туризму. К. : Знання, 2011. 271 с.
7. Любіцева О. О., Романчук О.В. Паломництво і релігійний туризм: монографія. К.: Істина, 2011. 328 с.
8. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
9. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 224 с.
10. Міжнародний туризм : навч. посіб. / Т. В. Божидарнік [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2012. 307 с.
11. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. К.: Знання, 2006. 575 с.
12. Семенов В. Ф. Туристичне країнознавство. Київ : Гельветика. 2020. 392 с.
13. Смаль І. В. Географія туризму та рекреація : словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 201 с.
14. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
15. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне

країнознавство. Азія та Океанія. Т 2. Одеса. Олді+, 2021. 190 с.

16. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа. Т 1. Одеса. Олді+, 2021. 282 с.

17. Уварова Г. Ш., Мелько Л. Ф. Туристичне країнознавство: навч. посіб. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2022. 410 с.

18. Ashworth G. Urban tourism research: Recent progress and current paradoxes Tourism Management. 2011. URL: www.coris.uniroma1.it/sites/.../14.25.20_Urban%20tourism

19. Berg L., Borg J., Meer J. Urban tourism: performance and strategies in eight European cities. European Institute for Comparative Urban Research, Erasmus University. 1995. URL: cabdirect.org

20. Hartmut L. Diercke Wörterbuch Allgemeine Geographie. – Tourism/Dictionary_of_Travel_Tourism_Hospitality. Pdf Munchen: Braunschweig, 1997. 125 p.

21. International Recommendations for Tourism Statistics. Statistical Papers. Ser. M. No.83. Rev.1. Madrid; New York, 2008. 139 p.

22. Neuenfeldt H. Rose O. Stadttourismus als Wirtschaftsfaktorin Aachen. URL: www.geogr.uni-goettingen.de

23. World Tourism Organization (2018). UNWTO Tourism Highlights. 2018 Edition. UNWTO. Madrid. DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284419876>.